

SCHRONISKO DLA NIELETNICH W DOMINOWIE
- ZESPÓŁ DIAGNOSTYCZNY -

RAMOWY SCHEMAT POSTĘPOWANIA DIAGNOSTYCZNEGO I WYCHOWAWCZEGO
DOTYCZĄCY PRZECIWDZIAŁANIA UDZIAŁOWI NIELETNIECH
W PODKULTURZE DEWIACYJNEJ

(materiały wewnętrzne placówki –
kopiowanie, powielanie za zgodą Dyrekcji SdN w Dominowie)

OPRACOWANIE
Magdalena Bloch – Kaczka
Agnieszka Włodarczyk-Dziadosz
Katarzyna Lewandowska
Tomasz Wach

Październik 2015

Udział nieletnich w podkulturze dewiacyjnej całościowo niweczy oddziaływania resocjalizacyjne. Należy uznać, że wymogiem koniecznym jest przeciwdziałanie temu. Jednak konieczne jest pamiętać, że udział ten nie jest problemem, który zależy wyłącznie od jakości oddziaływań resocjalizacyjnych, podejmowanych w schronisku. Należy w tym momencie przywołać znaczenie problemów:

1. Importacji podkultury nieletnich: „przynoszą do schroniska utrwalone nawyki, w tym dotyczące negowania uznanych norm społecznych”.
2. Deprywacji potrzeb: (kategoria subiektywnie ważna, i nieletni oceniający, że schronisko nie spełnia jakichś ich potrzeb, mogą być gotowi do udziału w podkulturze, licząc że udział ten zaspokoi ich potrzeby).

Działania diagnostyczno-wychowawcze podejmowane w celu niwelacji ewentualnych wpływów podkultury dewiacyjnej, powinny zatem przybierać następujące (ramowe) postacie:

1. Ocena wstępna dokonywana przy umieszczeniu nieletniego w SdN (głównie lektura dostępnych materiałów osobopoznawczych – uwaga: oczekiwania od nieletnich, zadeklarowania swojego stosunku do podkultury, jak to ma miejsce w jednostkach penitencjarnych, z punktu widzenia celów resocjalizacyjnych jest niedopuszczalna).
2. Obserwacja zachowań nieletniego w początkowym okresie pobytu, zarówno w Izbie Przejściowej, jak i w pierwszych dniach pobytu w grupie wychowawczej (nieletni mający aspiracje podkulturowe z pewnością podejmą próby dotyczące wejścia w ten obszar. Będą też wykazywać nastawienia unikowe i manipulacyjne przy próbach uzyskania od nich informacji o charakterze wglądowym. Pomocna jest na tym etapie ocena stosunku nieletniego do swoich poprzednich zachowań, w tym do dokonywanych czynów zabronionych - uwaga także na stosunek nieletnich do pokrzywdzonych).
3. Jednoznaczne komunikaty wychowawcze kierowane do wszystkich nieletnich, ale szczególnie do aspirujących podkulturowo – dotyczące negatywnego stosunku kadry wychowawczej schroniska do tego rodzaju aktywności, oraz zawierające informacje o konsekwencjach takiego udziału (opinie, oceny).
4. Analiza jakości reakcji nieletnich na przekazy opisane w pkt 3. Wydaje się uzasadnione przewidywanie, że nieletni aspirujący podkulturowo raczej nie przerwą swoich zachowań. Natomiast inni mogą na te przekazy zareagować pozytywnie.

Uwaga: Jakikolwiek próby analizowania udziału nieletnich w podkulturze dewiacyjnej polegające np. na pytaniu ich o to, nie mają uzasadnienia merytorycznego (należy pamiętać, że rzeczywisty udział w podkulturze będzie otoczony „tajemnicą” a wszelkie rozmowy z personelem są przez nieletnich podkulturowych traktowane jako zaprzeczenie zasadom).

Efektywne rozwiązywanie specyficznych problemów wychowawczych, a udział w podkulturze z pewnością do takich należy, wymaga jednoznacznej koncentracji kadry SdN na celach resocjalizacyjnych. Tym samym jakiegokolwiek próby relatywizowania negatywnego znaczenia podkultury, należy uznać za antysystemowe i powodujące oczywisty brak efektów resocjalizacyjnych.